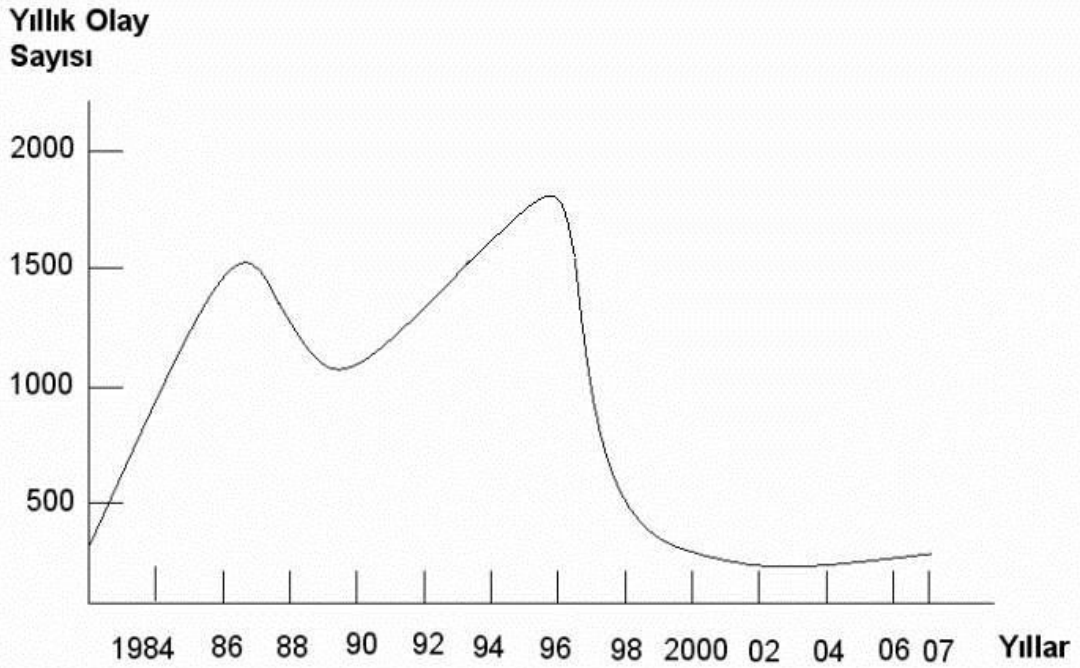

TERÖR İLE MÜCADELEDE STRATEJİ, ÖZEL SAVAŞ VE ÖZEL ASKERİ ŞİRKETLER

Yrd.Doç.Dr.Sait YILMAZ

Terör ile mücadelede Türkiye

Türkiye'nin bugünkü güvenlik sorunlarının başında politika ve strateji üretmedeki iç siyasal ve yapısal sorunlardan, ulusal çıkarların proaktif olarak sağlanmasını ve korunmasını temin edecek bir güç projeksiyonu eksikliğinden bahsetmiştik. Bu eksiklik ve tikanlıklar en çok ülkenin bölücü terör ve buna bağlı olarak Kuzey Irak ile ilgili gerekli inisiyatifi alamamasında kendini göstermektedir¹. Terörle mücadeleyi sadece askerlerin işi olarak gören, güvenlik ve savunma politikası üretmekten hiç anlamayan ve dış dinamiklere karşı teslimiyetçi davranan hükümetler bugün terörün tekrar canlanmasına zemin hazırlamışlardır. Bununla beraber 1996 yılından itibaren yok olmaya yüz tutan bölücü terör (*Şekil 1*), Türkiye ile askeri alanda mücadele ederek bir sonuca varamayacağını anlamış ve gerek iç dinamikleri gerekse başımıza örülen AB sürecini siper edinerek kendini muhatap saydıracak bir siyasal zemin arayışına girmiştir.

Şekil 1: Yıllara Göre PKK'nın Karıştığı Olay Sayısındaki Değişim

Kuzey Irak'a müdahalenin yoğun olarak tartışıldığı bugünlerde ülkemiz yoğun bir propaganda ve psikolojik savaşa tabi tutularak, iç istikrarsızlığa sürükleneceği savı ile baskı altına alınmaya çalışılmaktadır. Bu seferki psikolojik savaşın ana teması "Türkiye'nin Kuzey Irak'a müdahalesinin hiçbir şeyi çözemeyeceği, sorunun gene diyalog yolu ile çözülmesi"dir. Yani bu sefer Kuzey Irak'taki Kürt gruplar üzerinden hem olası Kürt Devleti hem de PKK ile muhatap olunacaktır. Propaganda tekniğine uygun olarak Kuzey Irak ile ilgili ulusal gündemimiz PKK'ya odaklanarak daraltılmakta, çıkarlarımız kısırlaştırılmakta ve terörle mücadele ile ilgili haklarımız

¹ Bakınız: Yrd.Doç.Dr. Sait YILMAZ; Türkiye İçin Ulusal Güvenlik Raporu-2007:

dahi sözde diyalog yolu tavsiyesi ile vesayet altına alınmaktadır. Türkiye'nin Kuzey Irak'taki çıkarları önem derecesine göre sırası ile Kerkük ve Musul'daki enerji kaynakları, bölgedeki Türkmenlerin haklarının korunması ve nihayet bölgedeki terör örgütü yataklarının tamamen yok edilmesidir. Bunun içinde terör örgütünden önce ulusal çıkarlarımızın önündeki gerçek engel olan Kuzey Irak'taki Kürt Yönetiminin ve bölgenin dönüştürülmesi ulusal politika ve stratejilerin hedefi olmalıdır.

Terörle mücadelede strateji

Gerilla savaşı sürdürmek üzere belli bir bölgede konuşlanmış olan gruplara karşı savaş; gerilla ile sempatizanı ayırmak, sivil halka zarar vermeden operasyon yapmak ve askeri gücü sürekli seferber durumda tutmayı gerektirdiğinden devlet yöneticileri için çok masraflı ve zaman alıcı bir mücadeledir. Terörizm ile askeri yöntemlerle mücadele biçimini seçmiş olan devletler çok ağır ekonomik bedeller ödemekte, siyasi anlamda da yıpranmaktadır. Teröre karşı savaş ülke içinde kazanılamaz; ama ülke içinde kaybedilir. Teröristler, toplum tarafından benimsenilmediği takdirde yok olma eğilimindedir. Toplumsal izolasyon zamanla teröristlerin moralini çökertir ve diğerlerini yakalanmaya iter. Teröristlerin yerlerinin doldurulmadığından emin olunması ve terörizmin ortaya çıkmasına neden olan karmaşık siyasi ve kültürel güçleri zayıflatmak için dikkatli bir siyasi strateji oluşturulması gereklidir. Onları yaratanların siyasi olarak önlerinin kapatılması gereklidir. Terörizmle mücadelenin bir unsuru da dış desteğin kesilmesidir.

Asimetrik güç dengesi bugün sadece güçsüz devletleri, etnik ve dini grupları da baş edemeyecekleri düşmanları karşısında terörizm stratejisine sevk etmektedir. Bir dış politikası yöntemi olarak terörü kullanan devletler ise hedef devleti sürekli yıpratarak, silahlı kuvvetlerini meşgul ederek kendi gündemleri için gerekli manevra alanını sağlamaktadırlar. Terörizme genellikle daha büyük bir savaşın ilk safhası olarak veya bir ayaklanmanın parçası olarak da başvurulabilir veya bizzat kendisi bir strateji veya hedef olabilir. Terörizmin stratejisi; zayıf, devlet dışı aktörün şiddeti tesadüfi veya planlı olarak sivil hedeflere yönelterek korku ve yılgınlık yaratması üzerine kurulmuştur. Böylece yaratılan güvenliksiz ortamında devlet, eninde sonunda teröristlerin isteklerine cevap verecektir. Güçsüzlerin stratejilerine güçlülerin karşı stratejileri ise genel olarak gerilla ya da teröristlerin yerinin tespit edilmesi ve yok edilmesi ile halk desteğinin önlenmesine yöneliktir.

Tablo 1: Tarihte Güçlü ve Güçsüz Stratejileri

Güçsüz Stratejileri	Güçlü Stratejileri
Fabian; (Roma stratejisi) kaybedeceğiniz büyük çaplı bir savaşı göze almamak için düşmanı küçük çatışmalarla aşındırarak zayıf düşürmek.	Kitson; ayaklanmalara karşı koymada psikolojik operasyonlar, siyasi ve askeri istihbaratın gerekliliği.
Lawrence; hedefi açıkça belirlemek, inisiyatifi elde bulundurmak ve istihbarat, psikolojik savaş ve propagandayı iyi kullanmaktadır.	Caldwell; üç aşamalı savaş: bölgenin işgali, isyancıların baskı altına alınması, tehlikeli olanların cezalandırılması/ayıklanmasıdır.
Mao; stratejisi stratejik dengeyi değiştirmek için gerilla savaşı ile düzenli kuvvetleri destekleme ve düşmanı aşındırma.	Trinquier; sadece silahlı grup değil halk içindeki uzantıları da yok edilmesi, ülke dışındaki emniyetli üs bölgelerinin de yok edilmesi.
Guevara; halkın siyasi olarak hazırlanmasını beklemeden düzenli orduyu yenmek.	Galula; siyasi, sosyal, ekonomik nedenlerin azaltılması ile teröre son vermek.

Kaynak; Sait YILMAZ: Güç ve Politika, Milenyum Yayınları, (İstanbul, 2007).

11 Eylül 2001'e kadar Batılıların terör ile mücadele stratejisi saldırı olduktan sonra müdahaleyi öngören "balıkçı (fisherman)" metodu idi. 11 Eylül'den sonra ise "avcı (hunter)" rolüne geçildi ve istihbarata dayalı olarak terörist hücrelerin önceden tespiti ve vurulmasına yönelik bir strateji kabul edildi. Bu kapsamda, ülkenin istihbarat örgütleri, askeri kuvvetler, kanun uygulayıcıları, yasa koyucular ve diplomatik kanallar arasında bir işbirliği ortamı oluşturuldu. Bunu tamamlayacak olan ise diğer ülkeler ile işbirliği idi. Richard Perle'ye göre teröristleri saldırmadan önce engellemek için üç şey yapılmalıdır; (1) Ülkeye girmelerine engellemek. (2) Ülkedeki hareket özgürlüklerini azaltmak ve (3) Onları, ülke içinde maddi ve manevi destekten mahrum bırakmak. Yevgeni Primakov ise Çeçen örneğinden hareketle terör ile mücadelede şunları önermektedir; (1) Sivil halkı terör unsurlarından ayırmak. (2) Askeri çözüm belirli bir safhaya gelmeden güvenliği yerel yönetimlere bırakmamak. (3) Terörün dış yuvalarını lokalize etmek. (4) Siyasilerin askeri çözüm dışındaki boyutların sorumluluğunu aktif olarak alması. (5) Teröre karşı destek vaat eden ülkeler ile amaca uygun bir çalışma kurgusu oluşturulması.

Türkiye ve terör ile mücadelede "Özel Savaş"

Yukarıda da belirtildiği gibi bölge ile ilgili diğer çıkarlarımız bölücü terör ile mücadeleyi de kapsayacak şekilde öncelikle Kuzey Irak'ın dönüşümü ve şekillendirilmesini gerektirmektedir. Nihai durumda Kuzey Irak'taki Kürt-ABD ittifakının yerini ABD ile çıkar bileşkesi sağlamış bir Türk denetim sistemi almalıdır. Kuzey Irak konusunda olması gereken Türkiye'nin uzun vadeli bir dış politika kapsamında bölgedeki güvenlik ortamını hiç olmazsa 1990'lı yıllardan beri şekillendirmesi ve 2003 yılında yakaladığı fırsatı kaçırmayarak, Kuzey Irak'ta denetimi sağlamasıydı. Kuzey Irak'taki ulusal çıkarlarımız devletimizin bekası ile ilgilidir ve gelinen aşamada güç politikaları kullanılması artık zorunlu hale gelmiştir. Ancak güvenlik sorunlarının çözümünde, güç politikalarının uygulanmasında silahlı kuvvetler en son başvurulacak çare olmakla birlikte, her güvenlik sorununa silahlı kuvvetler ile cevap verme alışkanlığımız hala devam etmektedir. Terör ile mücadelede kısa ve orta vadeli tampon bölge uygulaması ve uzun vadeli yumuşak güç ve sert gücün birleşimi olan "akıllı güç" kullanımı yanında silahlı kuvvetlere dayalı düzenli kuvvetlerle uygulanan mücadelenin sakıncaları dikkate alınarak **Özel Savaş** metoduna gecikmeden başvurulmalıdır.

Bölücü terör ile aynı kıyafeti giyerek, aynı dağlarda yaşayacak, iz sürerek yaşadıkları her mekanı terör örgütü mensuplarına ve Türkiye'ye hasmane tutum izleyenlere dar edecek ve sistemli olarak bölücü terör unsurlarını yok edecek özel savaş'ın baş aktörü yeni kurulacak "**Özel Askeri Şirket (ÖAŞ)**"ler olmalıdır. Böylece Silahlı Kuvvetler terör ile mücadeleyi zaman içinde "Özel Kuvvetler" ve "Özel Askeri Birlikler"e indirgeyecek ve zamanla bu mücadele daha çok İçişleri Bakanlığı'na bağlı "Özel Polis Timleri ve "Özel Jandarma Birlikleri" ile yürütülecektir. Özel savaş, başlangıçta Silahlı Kuvvetler tarafından; sınıra yakın bölgeler ve ülke dışında kurulacak istihbarat fonksiyonları (yerel istihbarat, örtülü operasyonlar vb.) ile desteklenen "**Özel Savaş Üsleri**" vasıtası ile yürütülmelidir. ABD tarihindeki ödül avcısı kovboyların bugünkü versiyonu olan ÖAŞ'ler ülke dışında terör örgütünü bulup, avlayacak ve sadece bölücü terör örgütünü yok etmekle kalmayıp, Kuzey Irak'taki ülke çıkarlarımızı da sağlamak üzere güvenlik ortamını şekillendirme faaliyetlerinde etkin olarak operasyonel görevler alacaktır. Peki, Özel Askeri Şirket nedir, dünyadaki örnekleri nelerdir ve nasıl oluşturulmalıdır?

Özel Askeri Şirket nedir?

ÖAŞ'lerin ortaya çıkışı yeni değildir. 1950 ve 1960'larda İngiliz askeri şirketleri Ortadoğu ve Afrika'da faaliyet gösterdiler. BM Genel Sekreteri Kofi Annan, 1998'te Ruanda'daki iç savaş sırasında, "teröristleri mültecilerden ayırmak için" özel bir şirketi görevlendirdi. Bugün yüzlerce ÖAŞ, başta Irak, Afganistan ve Kara Afrika olmak üzere 110 ülkede faaliyet gösteriyorlar. Pek çoğu web siteleri, düzenledikleri faaliyetler ve konferanslar ile tanıtımlarını sağlamaktadır. Kendilerini dünya genelindeki güvenlik sorunlarının halledilmesinde esnek bir vasıta olarak sunmaktadırlar. Özel şirketler, çalışanlarına yılda 115 bin dolara kadar ücret önermektedir. Özel Askeri Şirket; bir askeri kuvvet için insan gücü ve diğer hizmetler sunan şirketler olarak tanımlanmaktadır.

ÖAŞ'ler 1949 Cenevre Konvansiyonu'na tabi olmadığından Irak'ta ABD için olduğu gibi Türkiye içinde hukuksal bir bağlayıcılık taşımayacaktır. Bununla beraber ÖAŞ'ler, yasal bir yapıya sahiptir ve müşterilerine sözleşme yoluyla bağlanır. ABD örneğinde; kendi devletlerinde kayıtlı (tescilli) olmaları ve yabancı ülkeler/kurumlar/kişiler ile sözleşme yapmak için lisans almış olmaları şartı aranır. ÖAŞ'ler, geniş bir güvenlik yelpazesinde çok çeşitli resmi ve özel müşteriler için hizmet vermekte ve gittikçe yaygınlaşmaktadırlar. Daha çok ABD, İngiltere ve Afrika'da üslenen özel askeri şirketler, ABD hükümeti ve uygun gördüğü diğer hükümetler, BM ve diğer uluslararası organizasyonlar, NGO'lar, düzensiz ordular ile yaptıkları kontratlar karşılığı askeri danışmanlık ve eğitim, operasyon desteği, lojistik destek, polisiye görevler, uyuşturucu ile mücadele, istihbarat ve benzeri hizmetler sağlamaktadır.

Irak, ABD ve ÖAŞ'ler

Özel askeri şirketlerin rolü 11 Eylül saldırılarının ardından Bush yönetiminin dünyanın dört bir yanında "teröre karşı savaş" ilan etmesi ile daha da arttı. ABD Savunma Bakanlığı'na göre, özel askeri şirketlerin yaptığı işler; maliyeti azaltmakta, ordunun sahip olmadığı nitelikler için özel sektörden yararlanma imkanı vermekte ve ordunun temel görevi olan ülkenin korunmasına odaklanmasını sağlamaktadır. Örneğin 1990'lı yıllarda ABD ÖAŞ'leri Afganistan'da Karzai'ye koruma personeli sağlamaktan, Guantanamo'da toplama kampı inşa etmeye, Kolombiya'da uyuşturucu ekimini kontrol etmeye kadar pek çok görev icra ettiler. Özellikle terör ile savaş kapsamında ABD Savunma Bakanlığı, artan bir şekilde deniz aşırı faaliyetleri için ÖAŞ'lere başvurmaktadır. ABD Savunma Bakanlığı'nın 2003 yılında Körfez bölgesinde özel şirketlere ödediği paranın toplamı ise 202.6 milyar doları buldu.

Irak Savaşı, güvenlik konusunda çalışan birçok uzmana göre, "özelleşen savaş"ın en yüksek noktasını temsil etmekte hatta "ilk özelleşmiş savaş" olarak adlandırılmaktadır. Terör saldırılarının artmasıyla ABD Ordusu yeterli askeri istihbarat ve CIA elemanı bulamayınca paralı askerler kullanmaya başladı. ABD askeri fonksiyonları için ÖAŞ kullanımını kontratları "Savunma Bakanlığı Tedarik Yönergesi ve Eki (DFARS²)"ne göre yapılmaktadır. Irak'ta 130 binden fazla ABD askeri, yaklaşık 9 bin İngiliz askeri ve bazı müttefik ülkelerin sınırlı sayıdaki birlikleri bulunmaktadır. Sadece ABD'nin ÖAŞ görevlilerinin sayısı ise 20 bini bulmaktadır. ABD dışındaki koalisyon ortaklarının da toplam olarak bu rakama yakın ÖAŞ elemanı çalıştırdığı değerlendirilmektedir. Irak'taki özel askeri şirketleri gündeme ilk getiren olay; Felluce'ye yapılan operasyonların başlamasına neden olan özel operasyonlar yapmakla görevli 4 özel askeri şirket mensubunun öldürülmesi idi. Özel şirketleri gündeme getiren diğer olay ise Abu Guraib cezaevindeki işkence skandalı oldu. İşkenceyi yapan ABD askerleriydi, ama onları yönlendiren ve teşvik edenlerin özel askeri şirket mensupları olduğu ortaya

² DFARS : The Federal Acquisitions Regulation (FAR) and a Defense Department Supplement.

çıktı. Ancak, “sivil” oldukları için, ne askeri yasalara ne de Cenevre Anlaşması’na tabi değillerdi. Bu nedenle, yargılanmaları söz konusu olamadı.

Sonuç ve ÖAŞ.ler için yapılması gerekenler

Mevcut bazı çekincelere rağmen, ÖAŞ.lerin genellikle iyi eğitilmiş, yüksek motivasyonlu, profesyonel elemanlar kullandığı genel kabul görmektedir. Özel askeri şirketlerin en büyük faydası muharebe alanında insan gücünün daha çok muharip görevlere odaklanmasını sağlamasıdır. Özel askeri şirket personelinin çoğu kendini ülke kahramanlığına ve işindeki uzmanlığa adanmış emekli askeri personelden oluşmaktadır. En önemli faydaları hükümetin üstlenmek istemediği yasal olmayan ve örtülü operasyonlar için kullanılmalarıdır. Ülkemizde de ÖAŞ.lerin kurulmasında müteşebbis ve yönetici olarak yer alacak pek çok emekli asker, polis ve istihbarat personeli yanında bölge insanın da önemli bir eleman kaynağı oluşturacağı göz önüne alınmalıdır. ÖAŞ.ler özellikle şu alanlarda ülke güvenlik ihtiyaçlarına katkıda bulunabilirler; stratejik ve operasyonel istihbarat (açık, hedef istihbaratı vb.), özel kuvvetlerin kullanımını gerektiren operasyonel görevler (terör ile silahlı çatışma), kılavuzluk ve yakın destek, mayın arama-temizleme, sivil toplum yapısının geliştirilmesi (ülke inşası), yerel ordu ve polisin eğitimi.

ÖAŞ.lerin savunma ve güvenlik kapsamında istifade alanlarının tespiti ve geliştirilmesi konusunda ilgili uzman kurumlar (üniversiteler, şirketler, düşünce ve araştırma kurumları vb.) ile birlikte araştırma ve geliştirme çalışmaları başlatılması ve bu çalışmaların TSK tarafından yönlendirilmesi ve desteklenmesi gereklidir. Söz konusu şirketlerin çalışmalarına hız vermek ve kurulmalarını teşvik etmek maksadıyla TSK.nin bu kapsamdaki ihtiyaçlarını ve ileriye yönelik tedarik programını duyurmasının ÖAŞ.lerden istifade için gerekli piyasa koşullarının oluşturulmasının başlangıcı olacağı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda bu tür şirket ve firmaların kullanımı ile ilgili kolaylaştırıcı düzenlemelerle birlikte gerekli yasal hazırlıklar da yapılmalıdır. Yapılacak yasa çalışmaları kapsamında bu tür şirketlerin uluslararası anlaşmalara, düzenlemelere ve etik kurallara uyumu için gerekli tedbirler konusunda hukuki nitelikte bir çalışma başlatılmalıdır. ÖAŞ.lerin gelişiminde gerekli finansman için özel bir fon oluşturulması, uygun görülecek şirketlerin yardım etmek isteyen vakıflar ve Savunma Sanayi Müsteşarlığı tarafından desteklenmesi de düşünülmelidir.